

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt., félévre 5 frt., negyedévre 3 frt. 50 kr. egy héra 1 frt.
Megjelenik mindennap,
 vasárnap kivételével.

Felolós szerkesztő
Koncz Ákos.
 Kiadó a lap tulajdonos.
Kutasi Imre

Szerkesztőség: Nagy-Várud-utca 2087. sz. Gáll-ház. (emelet).
 Kladehivatal: Nagy-Várud-utca 2087. sz. Gáll-ház (földszint).
 Hirdetések a legmérsékeltőbb Árszámitás mellett vétetnek és
Egyes szám 4 kr.

A katolikus autonómia.

Debreczen, nov. 11.

Vaszary Kólos hercegprímás a mai napra hívta össze első ülésre a megválasztott katolikus autonómiai képviselőket. Eddig hat egyházmegye kivételével be vannak jelentve a kongresszusi képviselők. Miként tudjuk, a kormány teljesen semleges álláspontra helyezkedett a kongresszusi választásokkal szemben, a melyeket a szabályzat értelmében a plébániákon vezettek és intéztek. Ez lehet az oka annak, hogy a kongresszusi képviselők többsége a néppárttal rokonszenvező körökből került ki és sikerült a plébánosoknak egy nagy csapat „homo novus“-t, névtelen embert szerephez juttatni. Ezek többnyire papi intézeteknél vagy uradalmaknál alkalmazott tanárok, tanítók és tisztviselők. Majdnem az összes kibukott néppárti ellenjelölteket behozták a mult országgyűlési választásokból.

Persze a megválasztott néppárti országgyűlési képviselőket sem maradtak ki, majdnem valamennyien bekerültek a kongresszusra. Annyi bizonyos, hogy nagyon rövid azon kongresszusi képviselők névsora, kik hazánk közéletében eddig is jelentékeny szerepet vittek. Akár a tiz újonkon elszámálhatjuk az országos notabilitásokat.

Kezdjük Szapáry Gyula gróffal és Bittó Istvánnal, kik egykoron Magyarország miniszterelnökei voltak. Utánuk nyom-

ban Jósika Samu báró következnek, mint jelenleg hivatalban levő miniszter.

A hivatalos állás szerint most Márkus József Budapest főváros főpolgármesterét kell említenünk. A főrendiház nevezetesebb tagjai: Zichy Ferenc gr., Weockheim Frigyes gr., Esterházy Pál és Pálffy Miklós hercegek, Zichy Nándor gr., Esterházy Miklós Mór gr., Dessewffy Aurél gr., Ciráky Béla gr., Máriássy János báró altábornagy, aztán egy csapat névtelen gróf és báró jön a megválasztott kongresszusi képviselők névsorában, kik mint plébániai kegyurak a hatolikus alsó papság segélyezői közé tartoznak. A jelesebb parlamenti tagok közül kath. kongresszusi képviselők lettek: Apponyi Albert gr., Horánszky Nándor, Sággy Gyula, Frey Ferenc, Zichy Jenő gr., Károlyi Sándor gr., Bujanovich Sándor nemzeti pártiak, Ugron Gábor és Tompa Antal Ugron-pártiak, végül a szabadelvű tábor két mutaványszámba menő tagja Ruffy Pál és Gyórfy Gyula orsz. képviselők. Azt hisszük, hogy a még hátralevő egyházmegyék képviselői sem fogják tulságosan megszorítani a kongresszusi notabilitások számát, kikhez azonban még a püspöki kar tagjai sorakoznak, kik méltóságuknál fogva foglalnak helyet a kongresszuson.

A kongresszus képe tehát erősen klerikális. A néppárti elem van tulsúlyban, majd az egyházpolitikai ellenzéki pártok tagjai jönnek fajsúlyuk szerint, persze az Apponyi Albert gr. és Ugron Gábor szellemi vezérlete alatti pártáryalatoknak leg-

több igényük lehet ebben a testületben a néppártiak után. A liberálisok elenyésző kisebbségben vannak. A néppárti lapok most gunyosan azt irogatják, hogy hát nem Bánffy Dezső báró csinálta ám a kongresszusi választásokat. ez a nagy néppárt-irtó. Aztán szemforgató, ájtatos képpel hozzátesszik, hogy hát „mi“ — már mint a néppártiak — „lettünk volna többségben az országgyűlési választásokon is, ha a népakarat szabad megnyilatkozását a kormányhatalom meg nem akadályozta volna.“ Pro memoria meg kell jegyeznünk, hogy a néppárt össze-vissza alig hatvan jelöltet kandidált az országgyűlési választásokon, tehát a legkedvezőbb esetben sem juthatott volna nagyobb szerephez, mint egy közép nagyságu ellenzéki párt, még ha az összes jelöltjeit megválasztják is. Ami pedig a kormány erőszakoskodását illeti, épen a néppárt az, a melynek nem illik panaszkodni, mivel jelöltjeinek egyharmadát, sőt valamivel többet beválasztattak, tehát többet, mint kellene. Ezzel az aránnyal a többi ellenzéki pártok aligha dicsekedhetnek.

Hogy pedig a néppárti klerikális velletások jutottak többségre a katolikus kongresszuson, annak jórésben oka a plébánosok által vezetett választó összeiró küldöttségek botrányos, hallatlan részrehajlása, mely a legképtelenebb visszaélésekben nyilvánult, a melyre eddig példa sem volt hazánk alkotmányos történetében. A papok által vezetett legközönségesebb pórnépek mind egy szálíg felvették a lastro-

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA

A nők és a dohányzás.

Nem ismerem olyan nőt, kivéve az emancipáltak gardájából valót, aki elvből nem volna ellensége a dohányzásnak. Féltekenység okozta-e, nehogy a férfiaknak más eszményei is legyenek az asszonyon kívül, — de tény, hogy amint a dohány divatba jött, — az asszonyok rögtön pártot ütöttek ellene.

Mikor Bethlen Konstantinápolyból hazajött, magával hozta az első pipát, amelyet addig Kolozsvár városában láttak és estefelé könyökölve házának erkélyére, onnan ergette a füstöt égnek, az asszonyok összesereglettek az utcán és deputációba mentek a fejedelmasszonyhoz, hogy ne engedje megenni ezt a csufot városunkon.

A fejedelmné pedig nyomban maga elé dézte Betlent, lehordta kegyetlenül és megtiltotta neki azt a sátáni mesterkedést. Pedig akkor már a férje is, a jó Apaffi, meg volt nyerve a dohányzásnak, — csak hogy titokban gyakorolta passzióját és dehogy mert volna vele még eldicsekedni az ő felesége előtt.

Az asszonyok ezt a velük született féltékenységét a dohány ellenében úgy leplezik, hogy ráfognak minden csufságot a szegény gondülőz pipára. Hogy befekteti a függönyöket, az még hagyján! mondják a szép közváltlónők — de megtámadja az egészséget, idegessé teszi a férfiakat, — rossz emésztést okoz, meg álmatlanságot. Hogy a férjek rosszkedvűen ülnek ebédhez, meg vacsorához, — minden eledelt kifogásolnak és csak úgy válogatnak a jó falatok közt, ennek csupan csak a szivar, meg a pipa az oka.

Sulyos vád és ha be lehetne bizonyítani, valóban megérdemelné a vádlott, ami világ-szerje el van terjedve és égessék el őket. De lássuk csak, nem volna-e mód arra, hogy a nagy tüzvészéből mégis megmentjük, azt, ami megmenthető.

Volt nekem egy derék öreg protektorom, aki husz és néhány esztendő előtt beavatott a dohányzás művészetébe. — Ott lakott, ahol Magyarországon a legnemesebb bor terem és az öreg Mezössy Lászlót mindenki ismerte nemcsak az Hegyalján, de széles Magyarországon.

Az első pipát tőle kaptam és annak ezüst kupakjába be volt vésve az igazán megszivlendlő jelmondat:

— Uti, non abuti.

Élj vele, de vissza ne élj vele; ezt a tanácsot adta nekem Mezössy bátyám és azt hiszem, ha valamennyien követnők, akik az Ur színe előtt pipázunk, a szép asszonyok haragja is lecsillapulna és nem indítanak élet-halál harcot ezen kedvenc passzióknk ellen.

Kétség nem fér hozzá, rászolgáltunk az ellenszenvre, mert tulzásba vittük a dolgot. Elszázad elején abban a hirben állott a magyar, hogy valamennyi európai nép között a magyar fogyasztja a legtöbb dohányt és gróf Wartenege, aki 1817-ben végig utazta hazánkat, azt írja rólunk utleírásában: Soger der Säugling an der Mutterbrust schmaucht in freien Stunden sein Pfeifchen (még a csecsemő is szabad óráiban pipázgat) és én magam is jól emlékszem, hogy nagyapám vendégszeretetéről híres házában külön embert tartottak akinek azért járt ki a konvenzió, mivel a familia és a vendégek számára dohányt vágott és a pipákat rendben tartotta. — Nem mondhatnám, hogy sinecura volt az állása, mert napokig dolgozott, sokszor pedig, ünnepek előtt és szüretnek idején, még az éjszakát is segítségül hívta. Ilyen körülmények közt aztán valóban nem csoda, hogy nagy-

mába, míg ellenben szellemileg kissé függetlenebb gondolkozású választókat, főként a liberálisokat kihagyták abból, sőt még a felszólamlásaikat is sutba vetették. Itt a fővárosban megtörtént, hogy közismeretű, régi katolikus uri családok tagjaitól az összeíró küldöttségek keresztelő levelek, házassági bizonyítványok bemutatását követelték. Mindent elkövettek hogy a liberális érzelmi választóknak elvegyék a kedvét, ami annyiban sikerül is, hogy szelidebb érzésű ember elkerülte ezeket a katolikus mozgalmakat és félreállott. Így aztán az egész ügy a papság és a befolyása alatt álló elemek zsákmánya lett.

De bezzeg ezek lennének ugyanazok, kik most a kálvinista Bánffy Dezső bárót okoznák azért is, ha a liberális elemek többségéhez jutottak volna, mert hát a néppárti felfogás szerint ez csak a kormány illetéktelen befolyása révén történni lehetett volna meg.

No hát a kormány éppenséggel nem avatkozott a választásokba és ezt igen bölcsen is cselekedte. Mert ezáltal egyrészt teljes páratlanságát akarta megmutatni, mivel a katolikus kongresszust a katolikus egyház belső ügyének tekinti, a melyet a párt politikai tekintetek mellőzésével kell kezelni; de másrészt ezen semleges megtartása által a katolikus kongresszusra vonatkozólag minden felelősséget magáról elhárított.

A kormány ebben az ügyben nem tett egyebet, minthogy az illetékes helyen kifejezett kívánságnak engedve, a legfelső helyen a katolikus autonomia szervezésére vonatkozó királyi engedélyt kieszközölte, aztán félreállott, hagyván, hogy a katolikusok maguk csinálják meg önkormányzatukat. Már most, ha sikerült az autonómiát létrehozni, hát úgy ahogy ez a kongresszus többségének és a püspöki karnak érdeme lesz. — Ha ellenben az egész mozgalom zátonyra jut azért a kormányt senki sem okozhatja, legfeljebb azok, kik

a saját hibájukért a felelősséget mindig másra akarják áthárítani.

Mi jóslatokba nem bocsátkozunk és türelemmel várhatjuk a kongresszus eredményét. Miként minden alkotmányos intézmény kezdeményezésének, életbeléptetésének és fejlesztésének szószólói, nagy örömmel üdvözlünk a napot, midőn a katolikus önkormányzat létrejönne és ezután a katolikus egyházi ügyeket is a szabad polgárok alkotmányos befolyása mellett intézhetnék. Ez kétségkívül hasznára lenne első sorban magának az egyháznak, mivel a világi elem érdeklődését a katolikus autonomia révén megnyernék és biztosítanák. A protestánsok hitbuzgóságának és páratlan áldozatkészségének okait épen ebben az ő szabad alkotmányos egyházkormányzatunkban kell keresni. Ez uton felkeltették az általános érdeklődést az egyházi ügyek előmozdítása iránti részvételre. Már most azt tisztán a kongresszus eredményétől illetőleg az autonomia szervezésétől fog függeni.

A katolikus kongresszus összehívása alkalmával úgy a kormány, mint főképp a hercegprímás és utána az összes püspökök főpásztori körleveleikben kifejtették a katolikus autonomia hatáskörét. Ez körülbelül abban kulminál, hogy a püspöknek és apostoli királynak fenntartott hatósági kört az önkormányzat keretébe vonni nem lehet. Az előbbi az egyház szervezte az utóbbit pedig a magyar államhatalomnak — a katolikus egyházzal szemben évszázadokon keresztül kifejlődött szoros viszonya nem engedi meg. De nem áll érdekében a katolikus egyháznak sem hogy ezt a viszonyt most feloldja, valamint nincs is szükség arra, hogy ingerenciát gyakoroljon az önkormányzat ezekre a hatáskörökre, a melyek a királyt és a püspöki kart megilletik, annál kevésbbé, mert a katolikus önkormányzat tevékenységének tágas tere nyílik a hitközségi, az egyházmegyei életben, a plébániai gazdaságok rendezése, a papi jö-

vedelmek szabályozása, biztvisítása, a templomok jókarban tartása, az istenitisztelet fényének emelése, a közjótékonyosság főként a katolikus népiskolák, oktatás, nevelés stb. ügykörül.

Azt hisszük, hogy a püspöki kar és az államhatalom képviselője, a kormány elég erélyvel és tekintélyvel bír arra, hogy az autonómiai szervezkedést a kellő határok közé fogja szorítani. A püspöki kar helyzete annyival is meg van könnyítve, mivel a kongresszuson engedelmes papi párti többségre támaszkodhatik. A kormány pedig élhet a „veto“-joggal melyt az autonómiai szabályzat legfelsőbb szentesítése körül megilleti.

R.

Goluchovszki hazatérése.

Külügyminiszterünk bucsut vett a vendéglátó olasz királytól. Ez még Monzában történt. Az olasz király kormányától Milánóban bucsuzott el. Hogy e látogatásnak mi a politikai háttere azt nehéz volna találgatni, mert a fogadásnak csak külső körülményei kerültek a nyilvánosság elé, a diszkrétebb természetű dolgokból semmi sem szivárgott ki. A mit a berlini Nat. Ztg. római levelezője ír, alighanem erősen sugalmazott. Ez a tudósítás lényegében így hangzik: Goluchovszki látogatásának célja, hogy az osztrák-magyar monarchia uralkodója és az olasz király találkozzanak. E találkozást állítólag a német császár akarja, a levelező nem hiszi a tervezett látogatás lehetőségét, mert az olasz király azt kívánná, hogy Ferencz József Rómában látogassa meg. Nem teheti ezt a pápáért. Azt meg az egységes Itália ellenzi, hogy a szövetségesek Turinban, a volt szével fővárosban és ne Rómában történjék.

A reichsrathból.

A parlament tegnap ismét ülésezett és a ezen ülésnek is az a félre nem ismerhető czélja, hogy obstrukciós beszédekkel addig nyuljék

anyáink szive megtelt gyűlölettel a dohány ellen és ezt az ellenszenvet anyáink szívébe is átplántálták.

Hanem ami a fentebb formulált vádakat illeti, azokat nem lehet úgy általánosságban elfogadni, de még kevésbé helybenhagyni. Ha a dohány csakugyan olyan veszedelmes portéka volna, mint aminőnek az asszonyok szeretik feltüntetni, első sorban a dohánygyárak munkásain nyilvánulna rettentő hatása, ahol a részben még nyers dohány nikotin tartalma kigőzölgése megtámadná az abban az atmoszférába élők egészségét.

Pedig a statisztika mutatja, hogy azok a munkások nem szívbjajosok, étvágyuk nincs megrontva, sem idegesek, sőt még bizonyos járványok is kerülnek őket, mert a mikrobok és a bacillusok nem szeretik a dohányszagot. Tény az, hogy a dohányos ember kevesebb táplálékkal is beéri és tovább bírja a koplalást, mint a nem dohányos, de a nikotin eme erényéből azért még sem illik fegyvert kovácsolni ellene.

A dohány eme kitünő hatása, tisztelt hölgyeim, különösen a katonaságnál észlelhető: hosszabb marsoknál elveszik a bakától a pálinkát és helyébe pipát ajánlják neki, mert van a dohánynak stimuláló és jókedvre derítő hatása. Ennekmiatta megesik az is, hogy

olyan ezredes, aki külföldben nem szokott pipázni — tán a felesége kedvéért? — ütközet előtt a példa kedvéért rágyújt. Ismertem egy öreg huszárezredest, aki az attak előtt végig nézte a sorokat és azt a katonát, a kinek pipája nem jól szelelt, a második glédába állította: nem bizott benne.

Egyszer pedig az ütközet hevében szemközt jön vele egy porosz dragonyostiszt — a kistóri az 1866-iki háboruban esett meg — és fölemelte kardját fejének méri. Az ezredes pedig, aki pipájával bajlódik, rákiált: — Megálljon hát, no! Nem látja, hogy most a pipámmal vagyok elfoglalva?

S a dragonyos parirozza lovát, mosolyogva nézi a hiábavaló erőlködést — rosszul volt megtömve a pipa — aztán bluzába nyul és kivesz onnan egy havannát.

— Megengedi, ezredes ur? A pipája nem szelel: tudom magamról, hogy mily kellemetlen az.

— Köszönöm.

Rágyujtanak, kezét szorítanak, aztán nekimennek egymásnak kardélel. Az ezredes levágja a porosz tisztet, fölkapja maga elé a nyeregbe és kiviszi a csatasorból. A porosz hálálkodik, de az ezredes kijelenti: — Sohse hálálkadjék! Azért tettem, hogy megtudjam, honnan veszi maga azokat a kitünő havannákat.

Ime hölgyeim, a dohányzásnak egyik áldása: megszünteti az ellenséges indulatot a férfiak szívében. Különösen a pipában volt meg mindenha ez a szép vonás, amint azt nagyon szépen kifejtette előttem annak idején Mezőssy László bátyám.

— Nem akarok lázítani a fináncz ellen — mondotta az öreg ur — de merem állítani, hogy politikai és társadalmi elvadulásunknak egyik főbb oka. Mióta a magyar gentry rákapott a cigarára és az őseitől átörökölt tájképpipát fumigálja, a türelmetlenség dul köztünk. Azelőtt volt egy jelszavunk, amely minden felekezetet és politikai pártot kibékitett: — tetszik egy pipa szüzdohány, szomszéd? — ez a kérdés kivitte a harag fulánk-ját a szivekből és ha aztán a diskusszió hevében mégis az asztalra csaptunk, ez csak argumentum volt, de nem violenzia. Ma azonban, mikor minden pipára két fináncz jut és az asszonyok is ellene vannak a dohányzásnak nem csuda ha elvadulnak az erkölcsök. Mert, hogy tetszik tudni, még a skalpozó rézbőrűek között is a béke jelvénye a pipa.

T. R.

el, hogy k i e g y e hassék.

Bécs helye is olyan jeltek a csákiáltás és cziálísták

Te belgrádi nagyköve

A l náciban kérdése. zér arról Bulgáriában és s kultuszát igéretét mint a v szerint bolgárok rökben k várják.

Az tiz napi kezik, h esulátog

A l megnyit fogják m szerint a Vaszary Gyula (egyházi) Háznagy a főrend mint a hivataln

A napon gyenek csak dé tóságos Össze i mésetű az időre népesed autonon pökök) biboros

Tóth jegyző lyekekhez azután megvál a ment egy tag mint a A mélt a szava a főren nem ta az elnö

felkérés já, La Addig A neve k Miklós párt. M tagoku A báró 59. Gá

el, hogy a költségvetési bizottság már ma a k i e g y e z é s i provizóriummal ne foglalozhassék.

Bécs városa tegnap már tüntetések színhelye is volt. A diákok rendezték. Elhangzott olyan jelszó, melyet jó ideje kiejteni sem mernek a császárvárosban. Le Luegerrel! a harczi kiáltás és a hadüzenet szól a keresztény szociálistáknak is.

A porta köréből.

Tewfik basa hadosztályparancsnok, a belgrádi török követ, hír szerint Berlinbe megy nagykövetnek Ghalila bey helyébe.

A legutóbb tartott rendkívüli minisztertanácsban tárgyalásra került a bolgár barátok kérdése. Markoff bolgár képviselőt a nagyvezér arról értesítette, hogy a szultán elismeri Bulgária loyális magatartását az utóbbi időben és sohasem fogja azt akadályozni vallási kultuszának gyakorlásában. Be fogja váltani ígéretét a kívánt barátok megadása által, a mint a végleges békekötés megtörtént. Ezidő szerint ez még lehetetlen és reméli hogy a bolgárok türelmesek lesznek. Az érdekelt körökben két legfeljebb három barát megadását várják.

Az új szerb miniszterelnök e hét végén tíz napi tartózkodásra Konstantinápolyba érkezik, hogy ányujtsa visszahívó levelét s becsulátogatásokat tegyen.

A katolikus autonómiai kongresszus mai megnyitói ülésében a kongresszus tiszti karát fogják megválasztani. A tisztikar értesülésünk szerint a következőkből fog állni: Elnök: Vaszary hercegprímás, világi elnök: Szapáry Gyula gróf; jegyzők: dr. Gieswein Sándor (egyházi) Günther Antal dr. és Mócsy Antal Háznagy; Szapáry István gróf. A kongresszus a főrendiház ülésében lesz, karzati jegyek mint a főrendiház üléseire a főrendiház titkari hivatalnál kaphatók.

Országgyűlés.

I.

A főrendiház ülése.

Budapest, nov. 10.

A választott törvényhozóknak ezen a mai napon megengedtetett, hogy nagyobb urak legyenek a születetteknek. A tisztelt Háznak csak déli fél egykor volt az ülése, míg a méltóságos Ház már délelőtt tizenegykor ülésezett. Össze is jöttek a nagyuri törvényhozók erre mérsztetű dolgokból semmi sem szivárgott ki. az időre szépen; különösen a főpapak helyei népesedtek meg korán (holnap kezdődik az autonómia tárgyalása, tehát bevonultak a püspökök) csak a hercegprímás, meg Schlauch bíboros ülései maradtak üresen.

Tizenegy órakor pontban nyitotta meg Tóth Vilmos elnök az ülést. Szabó Dezső jegyző előterjesztette az irományokat, a melyekhez természetesen ki se szólott hozzá, azután rögtön hozzá fogtak a delegátusok megválasztásához; egyúttal az igazoló meg a mentelmi bizottságba is választottak egy-egy tagot.

Nem ment ez itt olyan hosszadalmasan, mint a képviselőházban. Névsort se olvastak. A méltóságos főrendek egyszerűen bedobták a szavazólappjukat a kazettába, a mely mellett a főrendiház két titkára állt őrt. — Az egész nem tartott két percig. Azután megszólalt az elnök:

— És most a szavazatok megolvasására felkérem gróf Szapáry István ő excellenziáját, Latinovics János és Szabó Jenő urakat. Addig az ülést tíz percere felfüggesztem.

A hivatalos listán Zichy Nándor gróf neve ki volt törölve, helyette gróf Esterházy Miklós Mórictot jelöltette a méltóságos néppárt. Megválasztattak a delegációba rendes tagokul:

Apponyi Lajos gróf 59, Bohus Zsigmond báró 59, Brankovics György érsek patriárcha 59, Gáll József 59, Harkányi Frigyes báró 59,

Keglevich István gróf 59, Lukács Antal 59, Nikolics Fedor báró 59, Pallavicini Ede gróf 59, Rudnyánszky József báró 59, Samassa József egri érsek 59, Szapáry Géza gróf kir. főudvarmester 59, Szapáry Gyula gróf 59, Szechenyi Imre gróf (ifjabb) 59, Sztáray Nep János gróf 58, Vay Béla báró 59, ifj. Wodianer Albert báró 59, Zichy Agost gróf 59, gróf Esterházy Miklós Mórict 54, Kassevich Szvetozár horvát szlavon-dalmátországi főrendiképviselő 59 szavazattal.

Póttagokul: Firezák Gyula püspök, Bánffy György gróf kir. főajtónállómester, Laszkáry Gyula, Uray Kálmán báró, Szechenyi Bertalan gróf, Keglevich Oszkár gróf horvát-szavon dalmátországi főrendi képviselő, valamennyien 59 szavazattal.

A legkevesebb szavazatot tehát Esterházy Miklós Mórict gróf kapta. A néppárt alvezérének a nevét őt főrend törülte a listáról.

Az igazoló bizottságba egyhangulag, 59 szóval, választották meg Jókai Mórt, a mentelmi bizottságba ugyanugy Gyulai Pált.

— Gyulainak talán inkább a bíráló bizottságban lenne a helye! — vélte valaki.

Még a mai ülés jegyzőkönyvét hitelesítették, azután — fél tizenkettőkor — befejeződött az ülés.

II.

A képviselőház ülése.

Szokatlan időben, fél egykor kezdődött a képviselőház ülése. Nem lévén más tárgya a programmon, mint a főrendiház üzenetének tudomásul vétele, oly rövid ülésre számítottak, hogy — be se fűttették a termet. Ennélfogva ugyancsak hűvös volt a hangulat és egy csöppet se érintette kellemesen a honatyákat, mikor egyszerre hire futott, hogy Kossuth Ferencz interpellálni fog az osztrák pénzügyminiszter ismeretes nyilatkozatai dolában.

Ez az interpelláció meg is történt minden nagyobb baj nélkül.

Az egyetemi szocializmusról.

(Folyt. és vége.)

Ha a dijnoki teendők ellátására, az illető hatóságok egyetemi hallgatókat alkalmaznának: ez, a bajnak olyan orvoslása volna, melynek gyógyító hatása több irányban is éreztetné áldásos hatását.

Először: Az a jogász gyerek, a ki 4 óven át a szakképzett irnokok és hivatalnokok vezetése mellett, a dijnokok munkakörét az egyes hatóságoknál betöltönte, a 4 év leteltével megszerezné azokat a gyakorlati ismereteket, melyeknek elsajátításával, mint joggyakornok, a jelenlegi rendszer szerint, hosszú ideig kénytelen elbajlódni.

Másodszor: Mindazon hatóságok és mind azon önállóan, de szintén a közpályán működő egyének, mint ügyvédek és közjegyzők, a kik manapság a segédi teendők végzésére kvalifikáció nélküli egyéneket alkalmaznak, nem volnának többé abban a könyszerhelyzetben, hogy saját maguk neveljék saját maguk ellen a zugírászatot.

Harmadszor: Mert a tett szolgáltatás recompensatióra vár, az a szegény latajner pályára készülő fiatal ember, a ki most elkese-redésében a szocializmusban keres vigasztalást, kenyérhez és a legszükségesebbeknek bár csak kis részéhez is hozzájuthatna.

Mindez azonban még mindig theoreticus, vethetné fel bárki az előadatokkal szemben. S ha e feltevésnek van is igaza: teljesen ellensúlyozza az, hogy gyakorlatilag is kivihető. Mert:

Minden főiskolai hallgatónak, a fennálló egyetemi rendszer szerint, hetenként legalább két szünnapja és ezenfelül elegendő más vacációja is van.

Ha heti két szabad napra az illető hatóságok a hozzájuk beosztott és erre előre jelentkező fiatal embereket munkára behívják: ezek e két nap alatt óriási mennyiségű munkát, főleg restantiát volnának képesek feldolgozni. A ki pedig ismeri közhivatalainknak

ezen restantiá betegségét, jól fogja tudni azt, hogy mi a restantiák megszüntetésének jelentősége. Mondjuk pl, hogy ha Budapesten, 500 ilyen fiatal ember 2 napon át dolgozik, hetenként ezer munkanapot, azaz ezer napi munkát tud szolgáltatni. Beletanul egyúttal az ügykezelésbe. melyről a 4 év után képesítési bizonyítványt kap s lehetővé teszi, hogy az irnokai kar s e fokozatosan mindinkább kiküszöbölendő dijnoki munkaerő, csak a kurrens és soronküüli ügydarabokkal foglalozzék. Az egyes fiatal ember részéről teljesített ez a munka kevés, az állam és a közhatalóságok részére azonban összevéve, nagyon sok és nagyon eredménydus. Az államnak nagymértékű költségmegtakarítást jelent, mert az irodai személyi kiadások tételét rendkívül leszállítja. Annak a fiatal embernek ugyanis igényeit — tett munkájához viszonyítva — egy évi 100 vagy 150 frtos stipendium teljesen kielégíti s e mellett mégis minig óriási segítség részére, mert hiszen minden jelentkező hozzájuthat annak élvezetéhez, nem lévén, mint a többi ösztön-díjak egyedül a kiváló és nagy tehetség-től feltételezve.

S volna-e ok így arra, hogy az éhség kergesse őket a szocializmus zászlaja alá? Bizony nem. Havi 10—15 forint a megélhetésre ugyan kevés, de sokat pótol. S a szocializmusnak ösztökéje tapasztalat szerint, sohasem a semmi, hanem a t ö b b r e v á g y á s, mely a meglévőnek elégtelenségéből származik. Az egyetemi szocializmus főoka az a rendkívüli aránytalanság a mi a tanpálya nehézsége és a társadalom igényei között fennforog. Oka — ismételjük — az az aránytalanság, mely végeredményében a mindennapi kenyér rovására esik.

A budapesti egyetemi hallgatók szocializmusa kétségtelenül az egészségtelen közállapotoknak körtünete. Mi, a kik rettegve félünk attól, nehogy a mi főiskolai ifjuságunk a mi jövődő letajner osztályunk kebelében a német és francia diákok szocializmusa társát találja: ujólag figyelmebe ajánljuk az illetékes körtöknek a fejtegetett expedienst, mert félő, hogy a körtünetek gyakori ismétlődéséből a latajner osztály igazi és nagy betegsége ébredjünk.

Dr. Gidófalvy István,
kir. közjegyző.

SZÍNHÁZ.

M ü s o r.

Pénteken, nov. 12-én bérletszünetben, először: Trilby. Színmű 4 felvonásban, George du Maurier regénye után írta M. Potter, fordította Fáy I. Béla. A vigszínház e szenzációs ujdonságához az igazgató részben új melegeket, valamint Gyöngyössi Viktor operaházi festő által a darabhoz igényelt fényes új díszleteket készíttetett. A főbb szerepeket Halmi Margit (Trilby), F. Csigházy (Mistress Bagot), Komjáthy (Svengali), Kiss Irén (Vinardné), Szathmáry (Mr. Bagot), Vidor (Billy), Bartha (Taffy), Tanay (Sandy), Fenyé (Cav) és Rubos (Gecko) játsszák. — A III. felvonásban előforduló „Au clair dela lusse” kezdetű dalt (külső ének, a színpalak között ez estén F. Kállay Lujza énekl, később felváltva Serfözy Zseni is.

Szombaton, nov. 13-án bérlet-szünetben másodszor Trilby.

Vasárnap, nov. 14-én délután, leszállított helyárrakkal Celestin apó. Bohózas-tos operette. Este, rendes helyárrakkal, bérlet-folyamban, harmadszor Trilby.

„Trilby“.

(Színmű 4 felvonásban. Írta Paul M. Potter.)

Tehát holnap!

Meglátjuk végre George Du Maurier színművét, a mai színműirodalom legszenzációsabb termékét.

Komjáthy társulata holnap mutatja be a Trilbyt a debreczeni közönségnek. A czimszerepet Halmi Margit játssza, Svengalit pedig Komjáthy János.

A hirneves szindarabot a következőkben ismertetjük:

Hirnevét és a közönségre gyakorolt vonzását nem annyira irodalmi kiválósága, hanem szokatlan, és érdekesen különöz themája okozza, a mennyiben a darab cselekvényének mozgató rugója a hipnozizis. Hogy aztán az eredmény, mely a hipnozizis segítségével létesül — mennyiben valószínű, azt még akkor is nehéz volna meghatározni, ha nem egy ismeretlen, az ember szellemi világában nyilvánuló, csodás jelenségről volna szó.

A hipnotikus jelenségeknek elfogadható magyarázatát még senki sem adta. Előidézzük, létezését észleljük, kísérletezünk vele akár a villamossággal, — de, hogy lényegileg mi, azt nem tudjuk. Éppen olyan bizonytalan az, hogy az egyének szuggerálhatjuk-e azt a képességet, a mi belőle teljesen hiányzik. — Mindezeknek tudása és kétségtelen magyarázata ma még feltevéseken alapul s így el kell fogadnunk a *esodálátost* abban a darabban, — melyben az író — fantáziája a hipnozizis titkaira épít, — mert azt csak sejteni lehet, hogy ez a lelki állapot, mely sem nem álom, sem nem ébrenlét. minő tehetségre képesíti az egyént.

„Trilby“ tagadhatatlanul érdekes darab, mely mindvégig lekötöti a figyelmet és izgatja az idegeket. Vonzerejének titka éppen abban nyilvánul, hogy e századvég divatos különlegességeire baziroz. Nem annyira a szép érzéket gyönyörködteti a költészet varázsával, hanem idegeinket ingerli excentrikus cselekvényével.

Korunk minden realitása mellett is előszeretettel hajlik a misticizmus felé, a mi könnyen érthetővé teszi a Trilby-lázt is.

A darab meséje Párisban játszódik s alakjait a szerző a Quartier—Latin bohém, művész világából veszi. Trilby modell, a festők és szobrászok műtermeinek szeretetre méltóan kedves bohó alakja, a ki — mert maga is angol — három fiatal angol festőt tüntet ki vonzalmának minden jeleivel.

A három angol festő hasonlóképen lelkesedést az egyszerű, de annál rokonszenvesebb modell iránt, kinek természetes bájai, és ritka hangorgonuma a nagy zeneművészet: Svengalit sem hagyta érintetlenül.

Svengali szintén a művészcigány világának ismert, de sötét, önző jelleménél fogva, gyűlölt alakja volt. De megtörték maguk közt, mert ha zongorához ült, játékával elbűvölte az egész társaságot. Ám de Svengali nemcsak zeneművész volt, de hipnotizálni is tudott. Ezt a tudományt Trilbyvel demonstrálta a három angol festő előtt, a kik szerelmesek voltak a szép modelltalálós a kik közül Trilby, Billie szerelmét viszonzta.

A szerelmet Billie részéről házassági ajánlat követi, Trilby készséggel mond igent s a Quartier Latin vidám, könnyelmű művész népe közt eljegyzési ünnepély foly, mikor Svengalinak pokoli terve szünetlik, melynek kivételét Billie anyjának — ki nem egyezik a házasságba — megjelenése segíti elő. Svengali terve az, hogy Trilby esodálatos hanganyagát kiképezi, — ha másképp nem lehet hipnotizálja és zenetudását szuggerálja neki. Keresi az alkalmas pillanatot s mikor Trilby egyedül kapja; hipnotikus álomba szédíti, lemondó levelet írat vele és Gockó hegedűművész segítségével megszökteti.

Öt év után találkozunk ismét Trilbyvel, a ki akkor már madame Svengali s énekművészete lázba hozta Londont, Berlint, Szt. Pétervárt egyaránt. Ismét Párisban van, mint

világhírű énekesnő. A Quartier Latin egykori vidám társaságából Taffy, Sandy, Billie, Dovidám társaságából Taffy, Sandy, Billie, Dovidor, Zouzou stb. gyűlnek össze a hangverseny terem foyerjében, hogy meghallgassák Svengaliné csodás énekét.

Itt következik aztán a darabnak izgatós egyszerűs mind leghatásosabb része. Az angol festők felismerik Trilbyt és Gockótól megtudják azt is, hogy ez nem a Quartier Latin Trilbyje, hanem az, akit Svengali hipnotizált, miáltal a saját zenetudásával játszik a Trilby szép hangján.

Megtudják azt is, hogy Svengali olykor veri, a mi a három angol festőt szörnyű dühbe hozza. Billie heves szemrehányásokat tesz, mire Svengali azzal felel, hogy hozzá vágja Trilby bokrétáját. Erre az erős Taffy megragadja és leveri Svengalit, a kit ez izgalom miatt szivbaja utólér. És mig Svengalit göröcsös rohamok kínozzák, Trilbynek énekelni kell, de nincs mellette Svengali; a varázs megszűnik, Trilby felébred és egyetlen hangot nem bír énekelni. Svengalit rohamai egyre győtrik, látja, hogy mindennek vége van. A botrány óriási. Végső erőfeszítéssel Taffyra széket emel, de e pillanatban szivgörcsö megöli.

Trilby halálosan elgyötört idegzettel ébred fel a hipnotikus álomból. Már-már gyógyuló félben van, s boldogsága a kis Billie szerelmében intget felé, de ekkor meglátja Svengali híven festett arcképét, melyet Zouzounak, most már Rochemortel herczegnek, küldenek. Ismét hipnotikus álomba esik, énekelni kezd, de hirtelen összeesik és meghal. Ime Trilby meséjének rövid vázlata.

A bányamester.

Unalom és ásitózasok a nézőtérén, kedvetlenség, nemtörődomség a színpadon.

Ez jellemzi az utóbbi napok színházi előadásait.

A mi nálunk két hét óta lábrakapott az igazán különös. — A nézőtér nyomott hangulata a színpadról származik át. Tehát, hogy ez megszűnjék az ott legutóbb uralkodó rendszert kell megváltoztatni.

A szereplők igen keveset törődnek színpaddal, közönséggel. Elmondják ők tagadhatatlanul szerepeiket, némelyik még sugó nélkül is, de monoton hangon, minden látszata nélkül az igyekezetnek. Egy idő óta szerepet tisztességesen megjátszva csak Szatmáry Árpádtól és Fenyéry Mórtól láttunk. Az ő alakításukat élvezhetjük csupán.

Hát ezen segíteni kell. És pedig mint sejtjük a hiba ott rejlik, hogy mivel az igazgató az utóbbi időben sokat utazni kénytelen s bokros elfoglaltságai vannak, nincs fizikai ideje foglalkozni a színpaddal s így azok a próbák csak úgy szörmentén folynak. — Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy a rendezők nem teljesítik kötelességeiket, de a színészek még sem úgy játszanak, mégsem oly komolyan veszik feladatukat, mintha az igazgató hátuk megett állna.

Elmondtuk ezt, hogy felhívjuk rá Komjáthy igazgató figyelmét, mert a mostani állapot nemcsak a társulat jó hírnevét veszélyeztetné, de a közönség körében is visszatevészteltene, ha ők is észre vennék azt, a mit a mi tekintetben gyakorlott érzékünk megneszelt.

A Bányamester tegnapi előadása is egy tekintetben hasonló volt ez általunk leírt előadásokhoz.

Egyes szereplők és karok nem sokat bán-

ták azt, hogy a zenekar mikor játszik, ők csak fújták a magukét.

Megtörtént az is, hogy némely szereplők az udvari bálon urasági inasokhoz hasonló öltözékekben jelentek meg.

Az egész előadás különben igen gyönges volt. Még azzal sem menthetjük ezt, hogy a darabot hirtelen rántották elő a Kállay Lujza betegsége folytán elmaradt Cziterás helyett, mert akkor ne a Bányamestert vették volna elő, hanem mást.

Közönség igen kevés számmal volt jelen mely néha tapsolt is.

NAPI HIREK.

Debreczen, nov. 11.

Időjárás.

A központi meteorológiai intézetnek Debreczenbe küldött távirati jelentése szerint a következő időjárás várható:

— november 2. —

— Hűvös. — változó idő. —

— Személyi hír, Gróf Dégenfeld József főispán ma feketetagi birtokára utazott honnan csak vasárnap este érkezik vissza városukba.

— A királyné nevenapja. Jövő héten november 19-ikén, pénteken lesz Erzsébet királyné nevenapja. A királyasszony nevenapját, mint minden esztendőben, ez idén is megünnepeli a főváros lakossága s a főváros összes templomaiban isteni tiszteletet tartanak. A hivatalos főisteniztsélet a budavári Mátyás templomban lesz délelőtt tíz órakor, a melyet Vasary Kolos bíboros herczegprimás vezeg. Az isteniztséleten jelen lesznek a kormány tagjai, a hadsereg képviselői, a főváros fejei, a főrendiház és a képviselőház tagjai testületileg a két elnök vezetése alatt, valamint a többi hatóságok vezetői is.

— Teljes tanácsülés lesz hétfőn d. e. 1/2 10 órakor gr. Dégenfeld József főispán elnöklése alatt. A novemberi közgyűlés tárgyait készítik elő akkor. A közgyűlés valószínűleg 25-én lesz.

— Ipartestület Debreczenben. Debreczen sz. kir. város rendőrfőkapitányságától mint iparhatóságtól a következő felhívást vettük: Felhívás; A városunkbeli képesített ipart üző iparosok részéről kérelem intézve a rendőrfőkapitánysághoz, mint iparhatósághoz, ipartestület alakítása iránt, az ezen kérelmet aláírók száma és az összes iparosok névjegyzékének egybevetése után kitűnt, hogy az ipartestület megalakulásához az 1884-dik évi XVII. t.-cz. 122-dik § a által előírt kétharmad többség meg van. Ennélfogva az 1884-dik évi XVII. t.-cz. végrehajtási rendelete 45-dik §-a alapján felhívom a városunkban lakó, képesített ipart üző összes iparosokat, hogy a megalakítandó ipartestület alapszabályainak megállapítása végett, 1867. évi november hó 14-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a városháza nagytanácsoromban megtartandó közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek. Kelt Debreczen sz. kir. város rendőrfőkapitánysága, mint iparhatóságtól 1897. évi november hó 6-án. Boczkó Sámuel s. k. rendőrfőkapitány mint első fokú iparhatóság.

— Elhunyt ev. ref. lelkész. Részvétellel értesülünk, hogy Dabasi Papp Sámuel b.-ujvárosi ev. ref. lelkész, Papp Lajos megyei árvaszéki elnök édes atyja 86 éves korában H. Sz. Ujvárosra v. hunyt agg. Zoltán megr. — Az A Kolozs zék a köv. Prim czenben tak, hogy a esett tavaly zést folytatt Nagy érdek nyeit, anna igazságtalan szerint olya semmi esett nivójában a A mir igazgató el Ajánlatot t priskanak, gazgatót, dését a jöv Komáromi vendég — két vendég Juhász Ilo ünnepelt s talmaztak, hivatott én tartja

rában H. Sz. Ujvárosra v. hunyt agg. Zoltán megr. — Az

A Kolozs zék a köv. Prim czenben tak, hogy a esett tavaly zést folytatt Nagy érdek nyeit, anna igazságtalan szerint olya semmi esett nivójában a

A mir igazgató el Ajánlatot t priskanak, gazgatót, dését a jöv Komáromi vendég — két vendég Juhász Ilo ünnepelt s talmaztak, hivatott én tartja

Az üdött, a hoz debreczeni tarozásána fognak áll

Laptt sajtó v a l tott J u h tette, hanc arra az ig nem elégi jelezni k a közön latba veti Az Ello debreczen Mariska s szerencsén bár az ig nünk, hgy szerződött remek ha naszkodba z s i n s z

zsibongás azt a bar a hir, ho diecskszik azt a bar egy bálb olyan val amelytől szett nek lan pillan nem tudó s az emb Később a gozni kez vesen. A titkot kit holsem. J desebb l tévedését törött a l meg agy hazahozt tak szívő a családi meg is s tés nem homályt alig aka mondhat midőn a és az ür hogy sze rózsa ala

magyar 1897. évi

rában H. Szoboszlón elhunyt. A hullának B. Ujvárosra való átszállítási engedélyéért az elhunyt agg lelkész fia táviratozott Weszprémy Zoltán megyei főjegyzőhöz.

Az „Ellenzék” a debreczeni színházról. A Kolozsvárott megjelenő Ellenzék a következőket írja színházi rovatában: Primadonna kérdés Debreczenben. A debreczeni lapok panaszoktat, hogy az operett előadások nívója sokat esett tavaly óta s ez czímen valóságos üldözést folytattak annak egyik énekesnője ellen. Nagy érdeklődéssel kísértük a dolog fejleményeit, annál inkább, mivel Juhász Ilona, kit igazságtalanul bántottak, zeneértők véleménye szerint olyan énekesnő, kinek szerződötése semmi esetre sem jelenhetett esést a színház nívójában a tavalyiakhoz képest.

A mint ujabbán értesülünk, Komjáthy igazgató eleget fog tenni a sajtó óhajának. Ajánlatot tett ugyanis Komáromy Mariskának, a ki ma sürgönyileg értesítette az igazgatót, hogy ajánlatát elfogadta, működését a jövő héten megkezdi. — E szerint Komáromi Mariska egyelőre — mint állandó vendég — 30 előadásra szerződött, hetenként két vendégfellépéssel. A mellett az igazgató Juhász Ilonát, számos előkelő vidéki színház ünnepelt színésznőjét, a kit igazolatlanul bántalmaztak, a debreczeni színpadhoz is méltó, hivatott énekesnőnek tartja s továbbra is megtartja.

Az ügy mindenesetre nem úgy végződött, a hogy egyesek számították, de azért a debreczeniek csak örülhetnek Komjáthy elhatározásának, mert most már igazán jobban fognak állani, mint a tavaly.

Laptársunk azt állítja, hogy a debreczeni sajtó valóságos üldözést folytathatott Juhász Ilona ellen. Ezt a sajtó nem tette, hanem kötelességéhez híven rámutatott arra az igazságra, hogy a primadonna hangja nem elégíti ki a debreczeni közönséget. Ezt jelezni kötelessége volt a sajtónak, mely a közönség ítélkézését mindig latba veti a maga megfigyeléseivel. Az Ellenzék végül azt mondja, hogy a debreczeniek örülhetnek a Komáromi Mariska szerződötésének. Teljesen igaz van, szerencsénknél tartjuk, hogy ő körünkbe jön, bár az igazsághoz képest azt is kell jelentenünk, hogy eltekintve a Komáromi Mariska szerződötésétől és Fittlernek Kállay Lujza remek hangja és játékától most inkább panaszkodhatunk, mint tavaly, midőn B. Ruzsinzky Ilona volt a primadonnánk.

Tevesszett élet. Valami édes jóleső zsebongást érzett a szivében, mikor meglátta azt a barna fiatal embert, a kiről azt susogta a hír, hogy a legszebb asszonyok kegyével díszeszkzik. Azután úgy gondolta, hogy kerüli azt a barna férfit, de végzete összehozta vele egy bában és mikor táncoltak, a s férfi olyan valamit sugott a szép asszony fülébe, amelytől először megrezzent, de azután tetelzett neki ismétlődött csakhamar a vigyázatlan pillangó repülése. Szárnyai elégték . . . nem tudott repülni s ott maradt a föld porába s az emberek megvetőleg haladtak el mellette. Később azután feivánszorgott a porból dolgozni kezdett, de nem látták őt seholsen szivesen. A multja után keresgéltek s mikor a titkot kitudták, nem talált résztvevő szivre seholsen. Ez elkoserítette. Napról napra esendősebb lett s szép éjon át siratta egyetlen tévedését. A sirás elernyesztette erőit, megtörött a lelke és sötét elhatározás fogamzott meg agyában. Föbelötte magát. Tegnep aztán hazahozták, hogy eltemessék. Az élők kiróvták szivükből, de a megholt előtt kinyitották a családi sírbolt nehéz vasajtáját. Titokban meg is siratta előkelő családjá, de gyászjelentést nem adtak ki, mert attól féltek, hogy ez homályt borít a családra. A sírbolt ajtajánál alig akadt egy-két könyes szem, csak egy mondhatatlan szép kis gyermek sikoltott fel, midőn a koszu egy rózsáját elvették kezéből és az üregbe dobták. Szegény nem tudja még, hogy szerencsétlen édes anyja pihen e nyiló rózsá alatt.

A dohány beváltások határideje. A magyar királyi dohányjövédék igazgatósága az 1897. évben termelt dohányok beváltására ki-

küldött bizottságok működésének tartamát s a beváltási határidőket a következőképpen alapította meg:

Debreczenben december 13-tól február 28-ig. Hajdu-Dorogon december 13-tól február 28-ig. Nagy-Létán január 2-től február 28-ig. Érmihályfalván január 3-tól február 28-ig. Nagy-Károlyban december 13-tól január 28-ig. Nyiregyházán december 13-tól február 28-ig. Nyirbátorban január 3-tól február 28-ig.

Valasztások a debreczeni ev. ref. egyházban. Ritkán vannak a debreczeni ev. ref. egyház adópénztárának olyan szorgos napjai mint mostanában. Tömegesen jelentkeznek az egyháztagok, hogy befizessék egyházi adótarozásaikat s ezáltal megszerezze a szavazási jogát a f. évi decz. 27. és 28. napjaira kitűzött főgondnok és presbiter választásra. E választás alkalmával szavazati jogával élhet az egyház, minden önálló apai vagy gyámi hatalom alatt nem levő — habár az apával közös háztartásban élő, de egyházi közterhet viselő 24 övet betöltött vagy nagykorusított férfitagja, valamint özvegy. vagy férjetlen nők, továbbá vegyes házasságban élő ev. ref. hitű nők is kik az előző évekről rendes egyházi és közalapi tartozásaikat a választást egy hónappal előzőleg lerótták, ha az egyházi hatóság által egyházi vétség miatt fegyelmi uton szavazati joguk elvesztésével büntetve nincsenek. (195. §) A presbitérium tehát úgy intézkedett, hogy a választó egyháztagok névjegyzéke ez évi nov. 30 án d. u. 5 óráig elkészíttessék és ebe mindazok az egyháztagok bevéttessenek, kik 1896. évi decz. 31-ig fennállott egyháziadó és közalapi tartozásaikat ez évi nov. 27-ig lefizették és akik erre az évre vétettek fel adózó egyháztagokká. A választók névjegyzéke ez évi decz. 1-10. napjain az egyházi számvevő hivatalos helyiségében közszemlére tétetik ki, hol azt bárki megtekintheti s ellene ez idő alatt akár szóbelileg, akár írásban felszólalással élhet. Akik tehát még adóhátralékban vannak, igyekezzenek tartozásukat minél előbb leróni, hogy a szavazástól el ne essenek. Ezuttal választás alá kerül a főgondnoki tisztség, 26 régi és 10 új presbiteri, rendes és 15 póttági hely és kétszerannyi egyházközség képviselői hely.

Katonai felülvizsgálat. Ma délelőtt 9 órakor a Pavillon kaszárnyában a katonai vegyes vizsgáló bizottság gróf Degenfeld József főispán elnöke alatt ülésezett a bizottság el 12 katona ujonez állítatott, kik közül 9 elbocsátatott, 3 pedig bentmaradt.

Értesítés. A debreczeni izr. hitközség 70000 fros kölcsönkötvénynek tervszerinti első kisorsolása 1897 évi november hó 14-én vasárnap d. e. 10 órakor Paksy Imre kir. közjegyző ur közbejöttével a hitközség N.-Várad utcai tanácstermében megtartatik, s erre az érdeklődők ez uton meghívottak Debreczen, 1897 november hó 11-én — A debreczeni izraelita hitközség eljárásága:

Adomány. Lapunk szerkesztőségéhez Osváth Sándor iparos ur egy forintot küldött a Kossuth szobor javára. Midőn ezt köszönettel megnyugtazzuk, egyben jelentjük, hogy az adományt átadtuk Tóth Béla (gyógygyász) pénztárnok urnak, ki azt rendeltetési helyére juttatja.

Intés, rovás. A diákok ijesztő réme. Minden harmad közepén szokott lenni az a tanári konferencia, melyen sorra veszik a szigorú tanár urak a diákok klasszifikációját, s intenek rónak, dicsérnek, ki-ki a hogy megérdemli. A ki az utóbbiban részeseül, az olyan diák bizony nagyon ritka. Mert egy szekunda után már kijár az intés, kettő után pedig a rovás — a nóta szerint pedig:

Egy szekunda nem a világ, akinek nincs nem is diák!

Azért nem lehet el a diák szekunda nélkül s azért van a konferencia után sok dolga az osztályfőnök urnak, mikor kihirdeti az eredményt. Biz akad ott minden diáknak egy-egy intés, rovás, némelyiknek több tárgyából is. Az ilyennek aztán egy kis predikáció is kijár — eltekintve attól, a miben otthon lesz részese. — Mert az intést-rovást meg kell mondani otthon s írást hozni róla. — És ez a legfájdalmasabb a dologban. Igyekez-

tek is bliccelni, elismervényeket gyartani a ravasz szekundás diákok, aminek aztán az lett a következménye, hogy most már levélben számol az igazgatóság a szülőknél minden harmad közepén a szekundákról. Így fogtak ki a szegény diákokon, a kik közül nem egy fog ma savanyu arccal ülni az ebédhez. . . . Tegnep tartották a középiskolákban az intő-révó konferenciákat.

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést A legmélyebb fájdalom lesújtó érzetével tudatjuk a felejthetetlen jó anya, hű testvér, nagynéni és rokon néhai Szilágyi Etelka özv. Kerékgyártó Sándorné asszonyának folyó hó 10 én reggel 7 órakor, életének 52 ik, bus özvegyiségének 6-ik évében, hosszúsas szenvedés után történt gyászos elhunytát. Kedves halottuk földi részét folyó hó 12-én, délután 2 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint, Széchenyi-utca 1805. sz. háznál tartandó gyászszertartás után, a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra helyezni. Mely végtiszteségételle rokonainkat, ösmerőseinket és a nagyérdemű közönséget szomorodott szívvvel meghívjuk. — Debreczen, 1897. november hó 10-én Testvérei: özv. Sthal Edéné szül. Szilágyi Eszter és gyermekei. Özv. Balogh Istvánné szül. Szilágyi Juliánna és gyermekei. Szilágyi Sámuel Szilágyi József nejjével Szathmáry Juliánnával és gyermekeik. Bánatos gyermekei: Kerékgyártó István nejjével Czillér Vilmmával. Kerékgyártó József, Kerékgyártó Sándor és Kerékgyártó Sámuel. Sógora: Káposztás János és gyermekei, számos közeli és távoli rokonok nevében is. Béke lengjen porai felett.

A tokaji bor — német világitásban. A tokaji bor termő helyéről a következő érdekes dolgokat írja egy német lap: — „Hajdanán csakis férfiak látogathattak el Tokaj hegyére, a nőknek el kellett kerülniök a „magyar bor királyának” termő helyét, mivel az a hir járt a hegyről, hogy boszorkányok, megkísértetek tartják rajta gyülekezéseket. 1703 ban egy leányt azzal vádoltak meg, hogy eljár a Tokaj hegyi boszorkányok együlekezéjére. Az ilyen bűnnek pedig akkoriban máglya volt a büntetése s a leány se kerüli el ezt a sorsot, ha a falu jegyzője szerencsés ötlettel meg nem menti. Felvilágosította ugyanis a bírakat arról hogy azzal a 40 esztendősn vén leánnyal még az ördög se kezd tánczba. És ez az ok elég hatásos volt arra, hogy a bírák szó nélkül fölmentsék a leányzót Mai napság már az asszony-népség is bizvást eljárat a hegyre, különösen ilyen tájt, mikor megérték már az aranyinú fűrtök és kezdetét viszi a szüretelés. Tokaj hegye különben csak egyik része a Hegyaljának, a mely 50 kilométernyi széles, 30 kilométernyi hosszú hegységen szanaszét szórta négy helység is épült: Tokaj, Tarczai Mád és Talijs (sic!). Majd 7600 hektárt tesz ki a szőlőkertek területe s 85, 90.000 hektoliter az évenként termelt bor mennyisége. Évszázadok óta folyik már errefelől a bortermelés, olyik forás még Probus római császár idejébe teszi annak kezdetét. A tokaji bor java különben nem épen Tokaj hegyén terem, hanem Talijs községében — a hol október havában a szüret idejére óriás népség szokott összegyülni. A szüret rendszerint október 17-én kezdődik a Hegyalján s valóságos nemzeti ünnep-számba megy esetről esetről. Vagy 34-féle borfajta terem a hegység különböző pontjain, de valamennyinek koronája u. n. „Mezes-Mále” (igy!), mely a tulajdonképeni tokaji hegyen terem.

Grünwald S. és társa czég Budapestén. Nagyrabecsült olvasóink szives tudomására juttatjuk, hogy a 30 év óta fennálló bel- és külföldön általánosan ismert cs. és kir. szab. finom pipereszappan-, ilatszert- és vegyi termékek-gyár Grünwald Vilmos ur kilépése folytán a gyár eddigi tulajdonosai, az alapító Klein Jakab ur és ennek fia, Klein Gyula ur egyedüli tulajdonába ment át, a kik a gyári vállalatot saját gyári helyiségükben Dob-utcai 13. sz. alatt Klein és fia czég tovább fogják vezetni. A milleniumi kiállításon az állami éremmel kitüntetve, a ház idősebb tagja Klein Jakab ur, ugyanakkor a jury tagsággal lett meg-tisztelve; mindez kellő biztosítékot nyújt, ezen

általánosan elismert régi czég versenyképességéről. Ennélfogva tehát felhívjuk a figyelmet ezen az ország tekintélyére nézve, úgy szólván egyedül álló czégre, mely gyártmányainak kitűnő minősége által a külföldi versenyt teljesen kiszorította, tehát gyártmányait a legmelegebben ajánljuk.

Frankl Móricz.

(A föltámadt csodaszámoló.)

A pécsi csodagyerekről, a ki annak idején egész Magyarországot bámulatba ejtette hihetetlen számolási prodekcziójával, egy évvel ezelőtt az a szomorú hír terjedt el, hogy Olaszországban fejbe lőtte magát és meghalt.

A szép lányok és romantikus ifjak melankolikus elégtétellel olvasták ezt a leverő hírt; lám a matematikusokat is is sirba viszi a reménytelen szerelem. Később odakorrigálták az ujságot, hogy Frankl Móricz nem halt meg, hanem tompán, kimerült aggyal került az angyalföldi elmebetegek ispotályába. Akik a csodagyereket valaha látták, bánatosan sóhajtottak föl:

— Ime a földöntuli genie megöli a gyarló földi embereket! . . .

Néhány ideg orvos cikket is irt Frankl Móriczról, s meggyőző tudományos apparátussal fejtette ki, hogy a szegény csodaszámolóknak okvetetlen igy kellett bevégeznie az életét.

A tudomány régóta tisztában van azzal, hogy a csodagyermek csak tizenöt éves koráig őrizheti meg félelmetes geniejét, szontul elesenevészedik, ostobává lesz, nyomorultan elpusztul az elmebajosok gyógyintézetében.

Frankl Móricz azonban túltett a többi ismeretes csodagyereken és tegnap este alaposan megezfoltta a róla elterjedt híreket.

A pécsi csodagyermek az éjjel megjelent egy sereg budapesti ujságíró között, egészségesen, ép elmével, régi, bámulatos geniejének teljes, csorbítatlan birtokában.

A fiatal ember kalandos pályát futott meg. Tizenkétéves korában, mikor körutjáról visszatért szülővárosába, édes apja beiratta a pécsi reáliskolába. Ott történt vele, hogy az iskola matematikai tanára megbuktatta a matematikából.

A fiu ugyanis, a hosszadalmas írásbeli számolás helyett, fejből oldotta meg a másodfoku egyenleteket s egy alkalommal azon kapta a tanárt, hogy az egyik bevezetést elvétette. A tanár urat bántotta ez a konfidencia s 4-est irt be a Frankl Móricz neve mellé.

A fiu később kimaradt a reáliskolából, egy darabig még hánykódott a világban, de husz éves korában besorozták katonának. — Nyolcz évig szolgált, mert mindennap, sőt minden órában vétett a köteles fegyelem ellen. Állítólag ő volt az, a ki e szavakkal felelt a méregtől szikrázó ezredesnek:

— En sem kívánom, hogy az ezredes ur nekem szalutáljon, de az eredes ur se kívánja, hogy én szalutáljak!

Csak tavaly került ki a katonaságból, beteg, idegesen, alig pár krajczárnyi vagyonnal. Az éhség és a nyomor annyira megtörte a szegény fiut, hogy csakugyan ideggyógyintézetbe került. De onnan csakhamar kiszabadult, mert az elméjének makulányi hibája sines.

Érdekes, hogy Frankl Móricz tizenkét éves kora óta abszolúte nem gyakorolta magát a fejszámolásban s csak mintegy két hét óta próbálkozik ismét ezzel az elmebeli gimnasztikával. Hogy ez idő alatt semmit sem felejtett, bizonyítja a tegnapi éjjeli kísérlet; Frankl, az ujságírók kérésére, nemcsak öt számot öt számmal szorzott meg a legnagyobb könnyűséggel, hanem a jelenlevők mindegyikének megmondotta egyetlen percz alatt, hány napot, hány órát, hány perczet és hány másodperczet élt, a mióta a napvilágot megpillantotta. Egy kollegánk ezzel a kérdéssel fordult hozzá:

— Ez a lap harminczkét oldalból áll: minden lapon három hasább, minden hasábbban száztizennégy sor, minden sorban huszon-

kilencz betű van: hány betűből áll tehát az egész ujság?

Frankl öt másodpercznyi gondolkodás után percizül megfelel a kérdésre. Egy másik ujságíró azt a kérdést intézte hozzá: föl-téve, hogy Magyarország 1867-ben 2,422,976 frttal járult a közös költségekhez, hogy ez a kiadás évenként 1,323,672 forinttal emelkedett, mennyit fizetünk ebben az évben a közös költségekhez, s mennyit fizetünk összesen? Nem tartott két perczig, hogy Frankl ijesztő pontossággal dobta ki a milliókat és százezreket!

Az idegdoktorokat bizonyára érdekli, hogy a csodaemberek élő apja és nyolcz egészséges testvére van, a kik valamennyien normális velejűek és semmiféle tudományban sem exczellálnak. Ideges terhelségről tehát szó sem lehet nála. Az ő idegessége is csupán abban nyilvánul, hogy a keze és lába néha hirtelen reszketni kezd. Az étvágya és az álma pompás, azaz hogy álomról beszélni sem lehet nála, mert oly jól alszik, hogy sohasem álmodik. Olvasni nagyon szeret és a Kant Kri-tik der reinen Vernunftja egyik legkedvesebb olvasmánya. Idegen nyelvet könnyen tanul, de ez emlékező tehetsége egészen közönséges.

Mi a kulcsa ennek a csodálatos agyvelőnek? Aki az emberi képességek homályos utvesztőjét kutatja, bizonyára nem minden háson nélkül tanulmányozhatja ezt a különös elmét. Hiszen az emberi elméről még ugysem igen tudunk többet, mint Afrika legismeretlenebb vidékeiről!

Törvénykezés.

Püspök a bíróság előtt.

Komárom, nov. 9.

Gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspöknek komáromi helyettes-plébános korában összeütközése volt a törvénnyel, amennyiben elkeresztelt egy leányt, luteránus szülők gyermekét. — Az esetről annak idejét sokat beszéltek.

A szülők: Nagy Mihály és felesége megyeri lakosok, a panaszt tetek ellene az idevaló járásbíróságnál a Veszelyovszky János aljárásbíró mára tüzte ki egy ügyben a tárgyalást.

A püspök délelőtt érkezett meg Kolozsvárról és fogadtatása egy nagy tüntetés volt. A katolikus papság a hívek százaival kivonult a pályaudvaira, a várost a katolikusok föllobogózták, a templomok harangjait meghúzták s Majláth püspök harangzugás közben vonult be a diszebeöltözött utcákon.

Délután három órára volt kitűzve a végtárgyalás. De a hallgatók oly számmal jöttek hogy a járásbíróság szobája kicsiny lett s a törvényszék nagytermét kellett kinyitni. — Zsufolásig töltötte meg ezt is az előkelő közönség.

A végtárgyalást Veszelyovszky János aljárásbíró vezette, jogyzó volt Pulay Ferencz a vádhatóságot Kenedy Imre királyi alügyész képviselte, Majláth püspököt pedig Pechata Antal komáromi ügyvéd védte. A tárgyalás mindössze félórát tartott így folyt le:

A vádlott püspököt mindenekelőtt az általános kérdésekre hallgatta ki a bíróság. A vádlott elmondta, hogy harminczhárom éves római katolikus, nőtlen, erdélyi püspök, büntetve még nem volt. Ezek után rátértek a vád tárgyára.

— Nagy Mihály és Károly panaszt tetek ellene, szolt Veszelyovszky bíróság, — hogy a tizenhat éves evangélikus Nagy Esztert szülői beleegyezése nélkül fölvetta a katolikus egyház kebelébe. Nyilatkozzék a panaszról s hozza föl mentségeit.

Majláth püspök: Tekintetes királyi járásbíróság! Emlékszem a dologra s beismerem,

hogy Nagy Esztert csakugyan fölvettem a katolikus egyház kebelébe. Kijelentem azonban, hogy a törvényt nem akartam megsértetni és az én részemről csak tévedés foroghatott fönn. Ez a mentségem.

A bizonyítási eljárás ezzel véget ért.

Kenedy Imre királyi alügyész szoltal fel ekkor. Röviden ismertette a tényállást és magának a püspöknek beismerő vallomás alapján kérte büntetésének kimondását a kihágási büntető törvény 53. §-ába ütköző vallás elleni kihágás vétségében, de egyszersmind figyelmébe ajánlotta a járásbíróságnak az enyhítő körülményeket is.

Pechata Antal védő szoltal még rövidesen s a tulnyomó enyhítő körülmények tekintetbe vételével a 92 §. alkalmazását kérte.

Veszelyovszky János aljárásbíró nyomban ki is hirdette az ítéletet:

A járásbíróság vétkesnek mondja Majláth Gusztáv grófot a vallás elleni kihágás vétségében és ezért huszonöt forint fő- és huszonöt forint mellékbüntetésre, összesen tehát ötven forint pénzbírságra, illetőleg meg nem fizetés esetén öt-öt, tehát tíz napi elzárásra ítéli, elmarasztalja továbbá a püspököt a költségek megfizetésében.

A megokolás kiemeli, hogy gróf Majláth maga is beismeri eljárásának törvénybe ütköző voltát, a járásbíróság azonban tekintetbe vette a vádlott büntetlen előéletét és egyéb számos enyhítő körülményt.

— Megnyugszik az ítéletben? kérdezte a bíróság.

— Nem érzem ugyan bünsnek magamat, felelt gróf Majláth — de belenyugszom és a bíróságot rögtön le is fizetem.

Belenyugodott az ítéletbe a védő és az ügyész is s ennek következtében az ítélet rögtön jogerőre is emelkedett. Majláth püspök pedig letette sz ügyész asztalára az ötven forint pénzbírságot, továbbá a 4 forint 40 krnyi eljárási költséget.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

— Weisz József budapesti terménybizományi czég jelentése. —

Debreczen, nov. 4.

Készaru változatlan

Őszi buza	12.12—12.13
Tavaszi buza	0.—0.—
Őszi rozs	8.88—8.90.
Tavaszi rozs	0.—0.—
Őszi zab	6.40—6.45.
Tavaszi zab	4.60—4.70.
aug.—szep. tengeri	0.—0.—
Szept.—okt. tengeri	5.33—5.35.
Május—juniusi 1897	

Serespiacz. Budapest-Kőbánya 1897. okt. 29.

Magyar elsörendü Öreg nehéz páronkint 320 klgron felüli sulyban (— krtól — krig. Öreg közép (páronkint 300 260 kgr. sulyban) — krtól — klgr. Fialat nehéz (páron — 320 klgron felüli sulyban) —55 krtól 56— krig. Fialat közép (páronkint 250 300 klgr. sulyban) —54 krtól 55— krig. Fialat könnyü (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) — krtól — krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) —52 krtól —53 krig. Közép (páronként 220—280 kgr sulyból) —44 krt — —45 krig. Könnyü (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban —3 krtól —44 krig. III. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 klgr. felüli sulyban) —51 krtól 52— krig. Közép (páronkint 220—260 klgr

sulyban) (páronkint krtól 48 krtól

Sertei 26. napján évi okt. drb 1897. tott 301 d készletben vál tozatla

Buz 80— II. Rozs

128 II. r. Kéts

I. rendü Arp

II. r. Zab

450 Zab

780 II. r. Ten

geri I. r. Uj tengeri

Köl

Köl

100

10,00 bu

rált 12.0

1,80, II.

krt, II. r.

sóltan 5

pan 17.7

frt lene

tarjáni

16—

Ki

szilva 2

kr., bor

bab feh

czukor

15 kr.,

Nr. lisz

Nr. 4.

vaszto

12 kr,

lonna s

frt 13 s

bevége

nye. C

jártszot

M

himlőb

szolt o

esatlak

fejzte

dogabl

kivánt

értekez

nak ki

ről val

a világ

A

mond

átkorh

feriu

mond

könny

Scarr

tudta

megh

tették

érzi n

a nag

élvha

ezek

sulyban) —49— krtól 50 — krig. Könnyű (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) —47— krtól 48 krig.

Sertés létszám: 1897. évi okt. hó 26. napján volt készletben: 26.965 darab 1897. évi okt. hó 27. napján felhajtott — drb 1897. okt. hó 27. napján elszállított 301 drb. 1897. okt. hó 28. napjára marad készletben 26664 drb. Hizottsértés forgalom vál tozatlan.

Debreczeni piac.

Október 27—28.

G a b o n a v á s á r.

Buza, piacra hozatott 900 mm. I. rend 80— II. r. 925. III. r. 9.—
Rozs, piacra hozatott 600 mm. I. rendü 128 II. r. 7.95 III. r. 7.80
Kétszeres, piacra hozatott 800 mm. I. rendü 7.40, II. r. 6.35 III. r. 6.30.
Árpa, piacra hozatott 400 kgr. I. rendü II. r. 4.45, III. r. 4.40.
450 Zab, piacra hozatott 500 kgr. I. rendü II. r. 5.75, III. r. 5.70.
780 Tengeri piacra hozatott 1000 kgr. 6-tengeri I. rendü —, II. r. —, III. r. —.
Új tengeri I. r. 4.80, II. r. 4.70 III. kr. 4.40.
Köles 6 20 6.—
Köleskása 13.—, 12.50, 12.—

Burgonya 3.60.

Piaczi áruezickek:

100 kilónként: Bab fehér 12, bab sárga 10.00 burgonya 3.60, só darabos 10.50, só darált 12.00, disznózsir 60—62 frt, széna I. rendü 1.80, II. r. 1.60, III. r. 1.40, szalma I. r. 60 krt, II. r. 50, szalonna sós 58—60 frt, szalonna sótlan 58 frt, hárj 60 frt, juh turó 68— szappan 17.50 frt, aszalt szilva 16— frt, bors 18 frt lenese 20 frt, rizs 18 frt, pirszén 2. salgó tarjáni 150, szalon készén 180, árpakása 16—, 2.

Kilónként: Árpakása 14—32 kr asza szilva 28 kr, asztali dara 15 kr burgonya 9 kr., borsó szépségi 18 kr., szatmári 20 kr bab fehér 12 kr, sárga 10 kr, disznó-zsir 64, cukor 44.—45, irós-vaj — frt — kr, köleskása 15 kr., lenese szatmári 20 kr, szépségi 24 Nr, liszt Nr. 1. 15 kr, Nr. 2. 15 kr, 3. 14 k Nr. 4. 14 kr, Nr. 5. 12 kr, Nr. 6. 13 kr, ol vasztott vaj 80 kr., só darabos 11 kr, d ará 12 kr, rizskása 16—32 kr, szappan 22 kr szalonna sós 64 kr, sótlan 60 krajczár, kávé frt 13 kr.

Az élet alkonya.

Ez volt az utolsó kívánsága és mielőtt bevégezték volna, meglepte őt a halál közönye. Chopin Gyászindulóját saját temetésén játszották.

Midőn Lacépéde természetűdős vörösbimlbe esett és halálát közeledni érezte, így szólt orvosához: „Megyek, hogy Buffonhoz esatlakozzam“ Hooker halálos ágyán örömet fejezte ki a fölött, hogy kilátása van egy boldogabb világba való lépésre. Dupuytren azt kívánta, hogy halála előestélyén egy sebészeti értekezést olvassanak fel neki, melyet magának kikeresett, hogy mint mondá a „betegségről való legujabb újdonságot vihesse magával a világból.“

Montaigne az alatt mig ágyánál misét mondtaki halt meg. Scarron, miután az életet átkorhelykedte és kiélvezte — noha egyházi férfiú és kanok volt — halála előtt ezt mondta: Nem gondoltam, hogy a halálból ilyen könnyen lehessen tréfát üzni.“ — Rabelais, Scarronhoz hasonlóan, noha pap volt, nem tudta magát megtartóztatni a tréfától, midőn meghalt. Miután az utolsó kenetben részesítették, egy barátja megkérdezte tőle, hogyan érzí magát? Mire azt felelte: „Készen vagyok a nagy utra, már kenik a csizmámat.“ — Az élvhajhászó Marsnal Saxe utolsó szavaik ezek voltak: „Rövid volt az álom de szép.“

Ötvennégy éves korába halt meg. Coke Edward nyelzvámkét éves korában halt meg; utolsó szavai ezek voltak: „Elérkezik a Te kiráságod legyen meg a te akaratod.“ Midőn Herder halálos ágyán feküdt, arra kérte a fiát, hogy mondjon neki egy nagy gondolatot, hogy midőn a halál árnya reá borul érezze, miszerint itt nagyobb élet és világosság volt. De az emberek nagyobbbrészt megszűnnek gondolkozni, midőn az élet mesgyéjén áthaladtak. [Az álom halálhoz hasonlít.

A lélekzés működésének megakadása képezi a rosszszullét érzetének egyedüli látható okát, mely lassabb és lassabb lesz és végtére fájdalom nélkül megszűnik. Halford Henrik azt mondja, „hogyan azon számosaknál, kiket hivatásánál fogva utolsó óráikban kezelt néha csodálkozva tapasztalta, hogy oly kevésnek esik nehezen elmenni az idegen országba, melyből egy utazó sem tér vissza. Most aludnom kell, mondá Byron; és boldog volt a jobb létre szenderült Lyndhurstnek utolsó, félig sutogva kiejtett szava.

Tényleg a meghalás, midőn a betegség megette a magát, nem okoz nagyobb fájdalmat mint midőn elalszunk.

„Az órhoz hasonlóan, melyet az idő vasfoga elkoptatott, A fáradt életnek kerekvei végre megállanak.“

Habár az elhaló szenvedőnek arcvonásai eltorzulást mutatnak is, a hozzátartozóit megvigasztalhatja azon tudat, hogy midőn a halállal végződő elváltozás megkezdődik tényleg már minden fájdalom megszűnt. Az e fokon jelentkező görások és rángatózások, teljesen függetlenek az érzéstől és csupán öntédatlan működések.

A halál az életnek a testtől való lehető legbarátságosabb elválása, e melyet ha nem is mindig, de sok esetben, a Spenser által leirt szép sorok által kifejezett érzélem kísér.

„Álom a munka után, kikötő a viharos tenger után, Pihenés a háboru után, halál az élet után nagyon jól esik.“

A halál pillanatában azonban, néha a léleknek pillanatnyi fenköltsege jelentkezik, mely állapotban, a végső elválás pillanatában, a multa egy viágító fényt vet és a léleknek az anyag feletti diadalát mutatja. Az élet mint egy gyertya a tartóban végső lobbot vet és az elhalónak elállt lélekzete, gyakran csatlaltan bizonyosága az élet kimutatásának. Az élettan tudósítoktól tudjuk, hogy ily pillanatban, a léleknek azon természetfölötti fenköltsege inkább hasonlít az álomhoz, mint bármily ismert lélekállapothoz; de az elmében feltűnő eszmék, bizonyos fokig külső körülményektől látszanak sugalva. Mint egy jeles bíró halála esetén, ki midőn a szomorkodó rokonokat ágya köré gyűlve látta, egy pillanatra felemelkedett fekhelyéről és megszokott méltóságával ezt mondta: „Tisztelt jury urak, Önök azt fogják találni—“, azután visszahanyatlott vankosára és kiszenvedett.

A nagy emberek említésre méltó utolsó gondolatai közé tartozik a Goethe-é is. Felkél, hogy a korai nap melegében sütkérezzék, a halál keze sulyosodik reá; ezt sutogva: „Dass mehr Licht hereinkomme“, visszahanyatlik pamlagára és jobblétre szenderül. Több világosságot! Az elhaló lángész kívánsága az egész világon visszhangzik. Schillertől hosszú betegségének végén, egy barátja megkérdezte, hogy van. „Csendesebben és csendesebben“ válaszolta. Egy kissé később felpillantott és moudá: „Sok dolog lett előttem világosabbá és világosabbá“ és azután a tiszta és nemes szellem megszűnt élni. Keat-tól halála előtt azt kérdezték, hogyan érzi magát. „Jobban barátom: érzem, hogy százszorszépek nőnek fölöttem!“ A nap fényesen sütött be a szobába melyben Humbolt meghalt és azt mondják hogy az unokácséséhez intézett utolsó szavai ezek voltak: „Mily nagyok-e a sugarak: Az eget a földdel látszanak összekötni!“ Fichte utolsó perceiben, midőn fia orvossággal közeledett hozzá, azt mondta: „Csak tedd el: nincs többé szükségem gyógyszerre; érzem, hogy jobban vagyok. Ideje van, hogy pihenni menjünk,“ mondá Richter.

A nagy férfiak által, halálos ágyukon mondott örökemlékezetű szavak közé tartozik a Johnson-éi: „Elj boldogul!“ Scott Walter vejének azt mondta: „Légy erényes, vallásos, jó ember; mi sem adhat neked nagyobb vigaszt ha idáig juthatsz.“ Midőn Raleigh Valtérnek hóhéja azt mondta, hogy úgy feküdjék a tőkére, hogy feje kelet felé legyen fordítva, ő azt mondá: „Nem tesz semmit, hogyan fekszik a fej, csak a sziv legyen a helyén.“

(Folyt. köv.)

Tájékoztató.

A Gönczy-egyesület „Otthon“ A kereskedelmi akadémia palotájában.

Nyilvános olvasó terem, a kollégiumban nyitva van hétfőn szerdán, szombat d. u. 3—6 ig.

Muzeum, a kolégiumban nyitva van vasárnaponként d. e 10—12 ig.

Famunkatanítás. A kézügyűsítő egyesület főreáliskolai műhelyében d. u 4 óráig. Kedden Előkészítő csoport. Szerdán és pénteken: haladó csoport.

Zene-estélyek.

Az „Arany-bika“ vendéglő éttermében vasárnapjesteánkint a Magyarai testvérek és Rácz Károly zenekara felváltva tartanak zeneestélyt

Az „Arany-bika“ kávéházban hetente két zeneestély van: hétfőn Rácz Károly szerdán a Magyaraiak.

Az „Angol királyú“ vendéglőben kedden Magyarai testvérek. pénteken Rácz Károly játzanak.

A Hungária kávéházban minden szerdán szombaton és vasárnapokon Rácz Károly és Magyarai testvérek zenekara.

Corsó kávéházában minden kedden és csütörtökön Kiss Béla zenekara.

A Margit-fürdőben vasárnap és ünnepnapokon d. u. 4—6 óraközti sétatangverseny. — Játsszik a katonazenekar.

A „Magyar Király“ kávéházában hétfőn Rácz Károly, minden szerdán és pénteken pedig a Kiss Béla zenekara játszik

Bórkocsik dijszabályzata.

	Két lovas	Egy lovas
I. Napszámra.		
Egész napra, reggeli 7 órától esti 9 óráig	5	3
Fél napra, reggeli 6 órától d. u. 1-ig, vagy d. u. 1-től esti 9 óráig	3	2
II. Óraszámra.		
Fél órára	— 40	— 30
1/4 órára	— 60	— 45
Egy egész órára	— 80	— 60
Minden következő órára	— 40	— 30
Az utolsó órán túl félórára v. kevesebb időre	— 20	— 15
III. Egyes járatokért.		
Megállapodás és visszamenet nélkül a város sorompóin belül	— 50	— 30
IV. Meghatározott járatok.		
Temetéseknel (valláskülönbség nélkül), ha a végtisztesség a templomban történik, A temetőbe ki és vissza	2	1 40
A háztól egyenesen a temetőbe ki és vissza	1 20	— 80
A színházba menet	— 60	— 40
A színházból jövet	— 80	— 60
bármely vasuti indóház vagy raktárhoz nappal menet vagy jövet kézi táskával	— 50	— 30
éjjel	— 80	— 60
A kocsis mellé elhelyezett minden darab málna után külön 10 krajczár díj jár. A korcsolyázó, vagy csónakázó tóhoz, cukorgyár, légszeszgyár, kertészeti egylet és gőzmalomhoz menet vagy jövet	— 50	— 30
menet és visszajövet egy órai várakozással A nagyerdői fürdőházhoz, polgári vagy katonai lövöldéhez menet vagy jövet	— 50	— 30
menet és jövet egy órai várakozással minden következő órára	1	— 70
Külső barom- és lóvásártérre oda és vissza egy órai várakozással	— 60	— 40
minden következő órára	1 20	— 90
Katonai laktanyához és katonai kórházhoz menet vagy jövet	— 40	— 30
menet és visszajövet 1 órai várakozással minden további órára	— 50	— 30
	— 80	— 60
	— 40	— 30

A díjak reggeli 6 órától esti 9 óráig számítanak

Az 1895. évi párizsi s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s aranyéremmel kitüntetve. — Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer:

Reuma-szesz

biztos s kiváló gyors hatása a test bármilyen csúszos bántalmát, u. m.: köszvény, csúsz, reuma-íchiás, asthma stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültabb eseteknél is már egyszeri bedörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.

Fog és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 korona, erősebb 2 korona 40 fillér.

Főraktárak Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF úr gyógyszer-tárában Király-utca 12. és dr. EGGER A. úr gyógyszer-tárában Váci-körút 17. sz. — Ugyiszintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszer-tárában, valamint a készítő:

WIDDER GYULA gyógyszerésznél

S.-A.-UJHELY, 130. szám.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

Ugyiszintén: Dr. ROTSCHNEK V. EMIL és TÓTH BÉLA urak gyógyszer-táráiban.

Szőnyegek

minden faj és minden nagyságban

KARDOS LÁSZLÓ

szőnyeg raktárában.

Világos és kényelmes helyiség,

Kossuth-utca.

2.

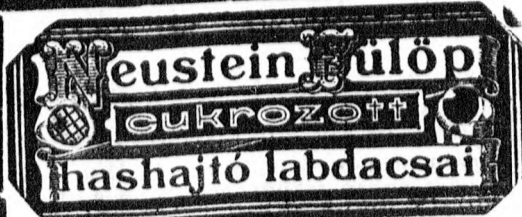
Arverési-hirdetés.

Az „Alföldi takarékpénztár“ nál Debreczenben elzálogosított és kamat hátralékos következő számú zálogtárgyak, u. m. 3403. 4191. 4489. 4659. 4667. 4718. 4781. 4824. 4839. 4988. 5041. 5055. 5058 5157.

1897. november hó 16-án délután 3 órakor az üzlet helyiségében nyilvános árverésen eladatni fognak.

Az igazgatóság.

Debreczen, 1897. nyomtatott Kutasi I. könyvnyomdájában.

(Neustein-féle ERZSÉBET labdacskok.)

SZÉKSZORULÁS

a legtöbb betegségek forrása ellen. Cukrozott külsejük végett még gyermekek is szívesen veszik

Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 15 kr., egy tekerce, mely 8 dobozt, tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 1 forint o. é.

ÓVÁS! Utánzásoktól különösen óvakodjunk. Kérjünk határozottan Neustein Erzsébet-pilulát. Valódi csak, ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjegyünkkel piros-fekete nyomtatásban „Szent Lipót“ és „Neustein Fülöp gyógyszerész“ aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvényszékiileg védett csomagjaink aláírásunkkal van ellátva.

Neustein Fülöp

„Szent Lipóthoz“ címzett gyógyszer-tára
WIEN, I. Plankengasse 6.

Raktár Debreczenben: Rothschnek V. Emil, Tóth Béla, Balázs Ödön, Mihailovits István, Tamássy Béla, Muraközy László és Füleki Pál gyógyszer-táráiban.

OCASSIO!

Remek selymek minden színben méterenkint 59, 61, 83, 1 frt 28 kr.

Legjobbminőségű szélesszintartó velezek 19, 24, 28 kr,

Flannell velez 20 kr,

Dupla széles szövetek 19 krtól kezdve.

Kézi munkák,

Kész gyermek ruhák, köpenyek.

Női blousok

darabja 1 frt, posztó 2 frt, egész finom 3 frt.

Eisler Izidor

női divatáru üzletében.

Női ruha varrótermemet különös figyelmébe ajánlom.

D

Meg

K

Nag
randszeri
tuma: e
Kivételes
előtte ell
nyaló es
mékeny
deletnek
hajtói ne
gyatékot
az örökl
egészet p
s a meg
kézzel ép

Ilye
része a
gyatékan
politika
zet fájd
nézett m
feleletet
a hatalm
meg tud
adattal,
kctások
godalom
óta, hál
eltűnt ar
jogosults
Der
dett mur
kezükb

A DEB

Nem
nagyon
koznom
Magyar
szetesen
értem —
denkor
szor az
másik ké
Ism
lyen veh
ellen azé
dék köz
hurut orv
kedéseket
Az
hozta az
tam, hog
nálható
nézve ha
sőt töré
vegyl áta